פתרון מטלה 06 — תורת המידה, 80517

4 בדצמבר 2025

שאלה 1

בתרגול 5 דיברנו על קבוצת השליש האמצעי של קנטור $C \subset \mathbb{R}$ המוגדרת על־ידי $\bigcap_{n=1}^{\infty} C_n$ כאשר

$$C_0 = [0,1], \qquad C_{n+1} = \frac{C_n}{3} \bigcup \left(\frac{2}{3} + \frac{C_n}{3} \right)$$

מכאן נובע שלכל n נוכל לרשום את C_n כאיחוד זר של קטעים סגורים מאורך $\frac{1}{3^n}$ ונקרא לקבוצת קטעים זו $\mathcal{T}_n$.
נזכור גם שהפיתוח הטרינרי (פיתוח בבסיס 3) של כל מספר $x \in C$ הוא מהצורה

$$\sum_{k=1}^{\infty} \frac{a_k}{3^k}, \ \forall k, \ a_k \in \{0,2\}$$

סעיף א'

נגדיר

$$E_0 = \{0\}, \qquad E_n = \left\{ \sum_{k=1}^{n} \frac{a_k}{3^k} \mid a_k \in \{0,2\} \right\}$$

ונוכיח כי לכל n

$$E_{n+1} = \frac{E_n}{3} \bigcup \left(\frac{2}{3} + \frac{E_n}{3} \right)$$

עוד נסיק כי אם לכל n, E_n היא קבוצת הקצוות השמאליים של הקטעים ב־$\mathcal{T}_n$ שאיחודים הוא C_n.
הוכחה: זוהי בעצם נוסחת נסיגה:
יהי $x \in E_{n+1}$ ולכן $x = \sum_{k=1}^{n+1} \frac{a_k}{3^k}$ עבור $a_k \in \{0,2\}$.
אם $a_1 = 0$ אז $x = \sum_{k=2}^{n+1} \frac{a_k}{3^k} = \frac{1}{3} \sum_{k=1}^{n} \frac{a_{k+1}}{3^k} \in E_n$ כאשר $x \in \frac{E_n}{3}$ ולכן x.
אם $a_1 = 2$ אז $x = \frac{2}{3} + \sum_{k=2}^{n+1} \frac{a_k}{3^k} = \frac{2}{3} + \frac{1}{3} \sum_{k=1}^{n} \frac{a_{k+1}}{3^k}$ ושוב באותו אופן נקבל $x \in \frac{2}{3} + \frac{E_n}{3}$ ולכן קיבלנו את ההכלה

$$E_{n+1} \subseteq \frac{E_n}{3} \cup \left(\frac{2}{3} + \frac{E_n}{3} \right)$$

נראה את ההכלה בכיוון השני: יהי $y = \sum_{k=1}^{n} \frac{b_k}{3^k}$ עם $b_k \in \{0,2\}$ ולכן

$$\frac{y}{3} = \sum_{k=1}^{n} \frac{b_k}{3^{k+1}} = \sum_{k=1}^{n+1} \frac{a_k}{3^k}$$

עבור $a_1 = 0, a_{k+1} = b_k$ כלומר $\frac{y}{3} \in E_{n+1}$ ובאופן דומה

$$\frac{2}{3} + \frac{y}{3} = \sum_{k=1}^{n=1} \frac{a_k}{3^k}$$

עם $a_1 = 2$ ו־$a_{k+1} = b_k$ ולכן $\frac{2}{3} + \frac{y}{3} \in E_{n+1}$ וקיבלנו גם את ההכלה השנייה.
נראה כעת $E_n \subset C_n$ לכל n: באינדוקציה, עבור $E_0 \subseteq C_0$ והנחת האינדוקציה $E_n \subset C_n$, אז

$$E_{n+1} = \frac{E_n}{3} \cup \left(\frac{2}{3} + \frac{E_n}{3} \right) \subset \frac{C_n}{3} \cup \left(\frac{2}{3} + \frac{C_n}{3} \right) = C_{n+1}$$

E_n היא קבוצת הקצוות השמאליים של הקטעים ב־$\mathcal{T}_n$ שכן C_n הוא איחוד זר של קטעים סגורים מאורך $\frac{1}{3^n}$ אבל E_n מכילה בידיוק 2^n נקודות מהנוסחת נסיגה.
בהתאם מתרגול 6, $P_n = E_n, \Omega = \mathcal{T}_n$ $\square$

סעיף ב'

יהי $n \in \mathbb{N}$ ו־$t = \sum_{k=1}^{n} \frac{b_k}{3^k} \in E_n$ ונניח כי $T \in \mathcal{T}_n$ הוא הקטע ש־t הוא הקצה השמאלי שלו.
עבור $m > n$, נמצא כמה איברים $\sum_{k=1}^{m} \frac{a_k}{3^k} \in E_m$ מקיימים $a_k = b_k$ לכל $1 \le k \le n$ ונסיק כי מספר זה שווה ל־$|T \cap E_m|$.
הוכחה: יהי $t = \sum_{k=1}^{n} \frac{b_k}{3^k} \in E_n$. הקטע $T \in \mathcal{T}_n$ שהקצה השמאלי שלו הוא t הוא $T = \left[t, t + \frac{1}{3^n}\right]$.
TODOOOOOOOOOOOOOOOOOOO □

סעיף ג'

לכל $n \in \mathbb{N}$ נגדיר את הפונקציונל Λ_n על $C_C(\mathbb{R})$ על־ידי $\Lambda_n f = \frac{1}{2^n} \sum_{x \in E_n} f(x)$.
נראה כי לכל $f \in C_C(\mathbb{R})$ הסדרה $\Lambda_n f$ מתכנסת.
הוכחה: נקבע $x = \sum_{k=1}^{n} \frac{a_k}{3^k} \in E_n$ ולכן עבור $m \ge n$, נקודה ב־E_m שהיא עם n ספרות ראשונות אותו הדבר כמו x היא מהצורה

$$y = \sum_{k=1}^{n} \frac{a_k}{3^k} + \sum_{k=n+1}^{m} \frac{a_k}{3^k}$$

כלומר הזנב $R = \sum_{k=n+1}^{m} \frac{a_k}{3^k}$ מכיל את שאר הספרות בפיתוח, בפרט זה טור אי־שלילי ולכן

$$0 \le R \le \sum_{k=n+1}^{\infty} \frac{2}{3^k} \underset{\text{טור הנדסי}}{=} \frac{2}{3^{n+1}} \cdot \frac{1}{1 - \frac{1}{3}} = \frac{2}{3^{n+1}} \cdot \frac{3}{2} = \frac{1}{3^n}$$

בפרט זה אומר שכל $y \in E_m$ כאשר n הספרות הראשונות של y מזדהות עם הספרות של x מקיימות

$$y \in \left[x, x + \frac{1}{3^n}\right]$$

וכמובן

$$\left[x, x + \frac{1}{3^n}\right] \xrightarrow[n \to \infty]{} [x, x]$$

אז אם נסמן ב־D_m את קבוצת הנקודות הללו, מתקיים

$$\Lambda_m f = \frac{1}{2^m} \sum_{y \in E_m} f(y) = \frac{1}{2^n} \sum_{x \in E_n} \left(\frac{1}{2^{m-n}} \sum_{y \in D_m} f(y) \right)$$

$f \in C_C(\mathbb{R})$ ולכן רציפה במידה שווה. יהי $\varepsilon > 0$ ונבחר $\delta > 0$ כך ש־$|f(u) - f(v)| < \varepsilon$ עבור $|u - v| < \delta$ ונקבע N עבורו $3^{-N} < \delta$.
אז לכל $n \ge N$, לכל $x \in E_n$, כל $D_m \subseteq [x, x + 3^{-n}] \subseteq [x, x + \delta)$ ולכן לכל $y \in D_m$ מתקיים

$$|f(y) - f(x)| < \varepsilon \Longrightarrow \left| \frac{1}{2^{m-n}} \sum_{y \in D_m} f(y) - f(x) \right| < \varepsilon$$

ולכן גם

$$|\Lambda_m f - \Lambda_n f| = \left| \frac{1}{2^n} \sum_{x \in E_n} \left(\frac{1}{2^{m-n}} \sum_{y \in D_m} f(y) - f(x) \right) \right| \le \frac{1}{2^n} \sum_{x \in E_n} \varepsilon = \varepsilon$$

כלומר מצאנו סדרת קושי ולכן מתכנסת. □

סעיף ד'

נגדיר את $\Lambda f := \lim_{n \to \infty} \Lambda_n f$.
נוודא שזהו פונקציונל לינארי חיובי ונגדיר את μ להיות המידה על $\mathbb{R}$ המייצגת את Λ לפי משפט ההצגה של ריס. נמצא את $\operatorname{supp}(\mu)$ ונחשב את $\mu\left(\left[\frac{2}{9}, \frac{1}{3}\right]\right)$.
הוכחה: TODOOOOOOOOOOOOOOOOOOO □

סעיף ה'

נגדיר $\varphi_0(x) = \frac{x}{3}, \varphi_2(x) = \frac{2}{3} + \frac{x}{3}$ ונראה כי

$$\mu = \frac{1}{2}(\varphi_0)_*\mu + \frac{1}{2}(\varphi_2)_*\mu$$

כאשר $(\varphi_i)_*\mu$ היא הדחיפה קדימה של μ לפי φ_i.

הוכחה: TODOOOOOOOOOOOOOOOOOOO $\square$

שאלה 2

יהי X מרחב האוסדרוף קומפקטי מקומית ו־σ־קומפקטי ונניח כי $\varphi : C_C(X) \to \mathbb{C}$ פונקציונל לינארי חיובי.
נסמן M ו־μ ה־σ־אלגברה ומידה שקיומם נובע ממשפט ההצגה של ריז.

סעיף א'

נראה כי אם $E \in \mathcal{M}$ ו־$\varepsilon > 0$, אז קיימת F סגורה ו־V פתוחה כך שמתקיים

$$F \subseteq E \subseteq V, \qquad \mu(v \setminus F) < \varepsilon$$

הוכחה: תהיי $E \in \mathcal{M}$ ויהי $\varepsilon > 0$.
μ מידת רדון ולכן מקיימת רגולריות חיצונית, כלומר קיימת V פתוחה עם $E \subseteq V$ כך שמתקיים

$$\mu(V) < \mu(E) + \frac{\varepsilon}{3}$$

X הוא σ־קומפקטי, כלומר הוא איחוד בן־מנייה של קבוצות קומפקטיות, בפרט נקבל

$$K_1 \subseteq K_2 \subseteq \cdots$$

כך שכל K_n קומפקטי ומתקיים $X = \bigcup_{n=1}^{\infty} K_n$ ולכן בפרט ניתן לכתוב $E = \bigcup_{n=1}^{\infty} (E \cap K_n)$ וזה כמובן איחוד עולה ולכן מרציפות המידה

$$\mu(E) = \lim_{n\to\infty} \mu(E \cap K_n)$$

נקבע N כך שמתקיים

$$\mu(E) - \mu(E \cap K_N) < \frac{\varepsilon}{3}$$

מכך ש־$E \cap K_N \subseteq K_N$ ו־$\mu(K_N) < \infty$ מהקומפקטיות, אז מהרגולריות פנימית של קבוצות ממידה סופית יש $F \subseteq E \cap K_N$ כאשר F קומפקטית ומתקיים

$$\mu((E \cap K_N) \setminus F) < \frac{\varepsilon}{3}$$

F קומפקטית ולכן סגורה ומצאנו $F \subseteq E \subseteq V$, נשאר לחשב את $\mu(V \setminus F)$:

$$\mu(V \setminus F) = \mu((V \setminus E) \cup (E \setminus F)) \leq \mu(V \setminus E) + \mu(E \setminus F)$$

נחשב כל מידה בנפרד

$$V = E \uplus (V \setminus E) \Longrightarrow \mu(V) = \mu(E) + \mu(V \setminus E) \Longrightarrow \mu(V \setminus E) = \mu(V) - \mu(E) < \frac{\varepsilon}{3}$$

באופן דומה

$$E \setminus F = E \setminus (E \cap K_N) \cup (E \cap K_N) \setminus F$$

$$\Longrightarrow \mu(E \setminus F) \leq \mu(E \setminus (E \cap K_N)) + \mu((E \cap K_N) \setminus F) = \mu(E) - \mu(E \cap K_N) + \mu((E \cap K_N) \setminus F) < \frac{\varepsilon}{3} + \frac{\varepsilon}{3} = \frac{2\varepsilon}{3}$$

כלומר

$$\mu(V \setminus F) \leq \mu(V \setminus E) + \mu(E \setminus F) < \frac{\varepsilon}{3} + \frac{2\varepsilon}{3} = \varepsilon$$

$\square$

סעיף ב'

נראה כי אם $E \in \mathcal{M}$ אז יש $A, B \subseteq X$ כך ש־A היא F_σ ו־B היא G_σ (F_σ איחוד של אוסף בן־מנייה של קבוצות סגורות; G_σ חיתוך בן־מנייה של קבוצות פתוחות) המקיימות

$$A \subset E \subset B, \qquad \mu(B \setminus A) = 0$$

הוכחה: לכל $n \in \mathbb{N}$ נגדיר $A_n \subset E \subset B_n$ כבסעיף הקודם המקיימות

$$\mu(B_n \setminus A_n) \leq \frac{1}{n}$$

ונגדיר

$$A = \bigcup_{n=1}^{\infty} A_n, \qquad B = \bigcap_{n=1}^{\infty} B_n$$

ומהגדרת μ כמידת רדון ומרציפות המידה

$$\mu(B \setminus A) = \lim_{n \to \infty} \mu(B_n \setminus A_n) = 0$$

$\square$

שאלה 3

בהינתן X מרחב האוסדרוף קומפקטי, נסמן ב־$P(X)$ את קבוצת מידות ההסתברות על $(X,\mathcal{B}(X))$.
לכל $f\in C(X)$ נגדיר את $\|f\|_\infty=\max_{x\in X}|f(x)|$.
תהיי $\{f_n\}_{n=1}^\infty$ סדרה צפופה של פונקציות ב־$C(X)$.
ראינו שהפונקציה $d:P(X)\times P(X)\to\mathbb{R}$ המוגדרת על־ידי

$$d(\mu,v)=\sum_{n=1}^\infty\frac{1}{2^n\|f_n\|_\infty}\left|\int f_nd\nu-\int f_nd\mu\right|$$

מהווה מטריקה.

סעיף א'

נזכיר כי נאמר $\mu_n\xrightarrow{*}\mu$ ובמילים ש־μ_n מתכנסת בטופולוגיה החלשה־$*$ ל־μ אם לכל $f\in C(X)$ מתקיים

$$\int fd\mu_n\xrightarrow[n\to\infty]{}\int fd\mu$$

נראה כי התכנסות חלשה־$*$ שקולה להתכנסות במטריקה d.
הוכחה: בכיוון הראשון, נניח $d(\mu_k,\mu)\to 0$ ונראה כי $\mu_k\xrightarrow{*}\mu$.
יהיו $\varepsilon>0,f\in C(X)$. מהצפיפות של $\{f_n\}_{n=1}^\infty$ ב־$C(X)$ נובע שיש f_m כך שמתקיים $\|f-f_m\|_\infty<\frac{\varepsilon}{3}$.
כעת, לכל $\nu\in P(X)$ מתקיים $\int(f-f_m)d\mu\le\|f-f_m\|_\infty$: נבחין שמתקיים

$$(\star)\left|\int(f-f_m)d\mu\right|\le\int|f-f_m|d\mu,\qquad(\star\star)|(f-f_m)(x)|\le\|f-f_m\|_\infty$$

כאשר $(\star)$ הוא אי־שיוויון האינטגרלי ו־$(\star\star)$ מהגדרה, ומשילובם נקבל

$$\int|f-f_m|d\mu\le\int\|f-f_m\|_\infty d\mu=\|f-f_m\|_\infty\int 1d\mu\underset{\text{מידת הסתברות}}{=}\|f-f_m\|\cdot\nu(X)=\|f-f_m\|_\infty\cdot 1=\|f-f_m\|_\infty$$
$$\Longrightarrow\left|\int(f-f_m)d\mu\right|\le\|f-f_m\|_\infty$$

אז לכל k נקבל

$$\begin{aligned}\left|\int fd\mu_k-\int fd\mu\right|&\le\left|\int(f-f_m)d\mu_k\right|+\left|\int f_md\mu_k-\int f_md\mu\right|+\left|\int(f_m-f)d\mu\right|\\&\le 2\|f-f_m\|_\infty+\left|\int f_md\mu_k-\int f_md\mu\right|\\&\underset{\text{מהמטריקה}}{\le}2\|f-f_m\|_\infty+2^m\|f_m\|_\infty d(\mu_k,\mu)\end{aligned}$$

אבל מההנחה $d(\mu_k,\mu)\to 0$ ולכן יש K כך שלכל $k\ge K$ מתקיים

$$2^m\|f_m\|_\infty d(\mu_k,\mu)<\frac{\varepsilon}{3}$$

ולכן

$$\left|\int fd\mu_k-\int fd\mu\right|\le 2\|f-f_m\|_\infty+2^m\|f_m\|_\infty d(\mu_k,\mu)<\frac{2\varepsilon}{3}+\frac{\varepsilon}{3}=\varepsilon$$

ולכן $\int fd\mu_k\to fd\mu$ לכל $f\in C(X)$, כלומר $\mu_n\xrightarrow{*}\mu$.
מהצד השני, אם נניח $\mu_n\xrightarrow{*}\mu$, אז עבור n מקובע מתקיים

$$\left|\int f_nd\mu_k-\int f_nd\mu\right|\xrightarrow[k\to\infty]{}0$$

נגדיר

$$t_{n,k} := \frac{1}{2^n \|f_n\|_\infty} \left| \int f_n d\mu_k - \int f_n d\mu \right|$$

אז לכל n מקובע, $t_{n,k} \xrightarrow[k\to\infty]{} 0$ ובפרט

$$t_{n,k} \leq \frac{2\|f_n\|_\infty}{2^n \|f_n\|_\infty} = \frac{2}{2^n}$$

אז בפרט הטור

$$d(\mu_k, \mu) = \sum_{n=1}^{\infty} t_{n,k} \xrightarrow[k\to\infty]{} \sum_{n=1}^{\infty} 0 = 0$$

כלומר $d(\mu_k, \mu) \to 0$. □

סעיף ב'

נשים לב שכל $x \in X$ משרה מידת הסתברות טבעית והיא λ_x.
נראה כי ההעתקה $X \to P(X)$ הנתונה על־ידי $x \mapsto \delta_x$ היא רציפה.
הוכחה: יהיו $x_0 \in X, \{x_n\}_{n=1}^{\infty} \subseteq X$ כך ש־$x_n \to x_0$ ונרצה להראות $\delta_{x_n} \to \delta_{x_0}$.
מהסעיף הקודם מספיק להראות ש־$\delta_{x_n} \xrightarrow{*} d_x$ תהיי $f \in C(X)$ ולכן

$$\int f d\delta_{x_n} = f(x_n)$$

f רציפה ולכן אם $x_n \to x_0$ אז $f(x_n) \to f(x_0)$ ולכן $\int f d\delta_{x_n} \to \int f d\delta_{x_0}$ ולכן היא מתכנסת גם ב־d וקיבלנו רציפות. □

שאלה 4

נניח כי X מרחב האוסדרוף קומפקטי מקומית.

סעיף א'

נראה כי $P(X)$ קמורה, כלומר שלכל $\mu,\nu\in P(X)$ ו־$t\in[0,1]$ המידה $t\mu+(1-t)\nu\in P(X)$.

הוכחה: תהיינה $\mu,\nu\in P(X)$ ויהי $t\in[0,1]$ ונסמן $\lambda=t\mu+(1-t)\nu$ ונראה ש־$\lambda\in P(X)$:

$$\lambda(X)=t\mu(X)+(1-t)\nu(X)=t\cdot 1+(1-t)\cdot 1=1$$

כמובן ש־λ אי־שלילית כי אם A מדידה, מהיות $t,(1-t)\geq 0$ אז

$$\lambda(A)=\lambda\underbrace{\mu(A)}_{\geq 0}+(1-t)\underbrace{\nu(A)}_{\geq 0}\geq 0$$

אנחנו גם צריכים להראות ש־λ היא עדיין מידת רדון, אבל זה נובע מכך שאם נסמן $\mathcal{M}(X)$ כקבוצת כל מידות רדון על X נקבל שזה מרחב וקטורי: הרי שחיבור של מידות הוא עדיין מידה ומהגדרת אינפימה וסופרמה על סכום משמר רגולריות פנימית וחיצונית: נראה לחיצונית, לפנימית זה באופן דומה

$$(\mu+\nu)(A)=\inf_{U\supset A}(\mu(U)+\nu(U))=\inf_{U\supset A}(\mu+\nu)(U)$$

נשאר רק להראות סגירות לכפל בסקלר $\alpha\in\mathbb{R}$: אם $0\leq\alpha$ זה נובע מהחיבור, אם $\alpha<0$ זה גם פשוט נובע מהגדרה של אינפימה וסופרמה

$$\inf\alpha\mu(U)=\alpha\sup\mu(U),\qquad \sup\alpha\mu(U)=\alpha\inf\mu(U)$$

אז $\mathcal{M}(X)$ זה מרחב וקטורי ולכן גם λ מידת רדון. $\square$

סעיף ב'

נניח כי $T:X\to X$ רציפה ונראה כי אם יש שתי מידות הסתברות T־אינווריאנטיות μ,ν שונות, אז יש אינסוף כאלו.

הוכחה: נניח שיש μ,ν שהן T־אינווריאנטיות, כלומר לכל $E\in\mathcal{B}(X)$ מתקיים

$$\mu(E)=\mu(T^{-1}(E)),\qquad \nu(E)=\nu(T^{-1}(E))$$

מהסעיף הקודם, עבור $t\in[0,1]$, אם נגדיר $\lambda:=\mu t+(1-t)\nu\in P(X)$ ומתקיים

$$\lambda(T^{-1}(E))=t\mu(T^{-1}(E))+(1-t)\nu(T^{-1}(E))=t\mu(E)+(1-t)\nu(E)=\lambda(E)$$

ולכן λ גם היא T־אינווריאנטיות, בפרט נקבל

$$|\{\lambda_t:=\mu t+(1-t)\nu\mid t\in[0,1]\}|=2^{\aleph_0}$$

כלומר, יש אינסוף מידות כאלו. $\square$

סעיף ג'

ניקח $X=[0,1]$ עם הטופולוגיה הסטנדרטית ואת $T(x)=x^2$.

נתאר את כל מידות ההסתברות ה־T־אינווריאנטיות.

הוכחה: יהי $\varepsilon\in(0,1]$ ונסמן $E=[0,\varepsilon]$ ותהיי μ מידת הסתברות שהיא T־אינווריאנטית.

באינדוקציה על n עבור $n=1$ זה בסיס האינדוקציה ונניח כי הטענה נכונה עבור n ונראה עבור $n+1$

$$\mu\big(T^{-(n+1)}(E)\big)=\mu(T^{-1}(T^{-n}(E)))\underset{F:=T^{-n}(E)}{=}\mu(T^{-1}(F))\underset{\text{בסיס האינדוקציה}}{=}\mu(F)=\mu(T^{-n}(E))\underset{\text{הנחת האינדוקציה}}{=}\mu(E)$$

כעת, מהגדרת T נקבל

$$\mu(E)=\mu(T^{-1}(E))=\mu(T^{-n}(E))=\mu\Big(\Big[0,\varepsilon^{\frac{1}{2^n}}\Big]\Big)\xrightarrow[n\to\infty]{}\mu([0,1])=1$$

כלומר אלו בידיוק $\mu\in\{\delta_0,\delta_1\}$ (שכן לא קיים עוד $x\in X$ כך ש־$T(x)=x^2=x$). $\square$